MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
MARK CHETCUTI

Seduta tad-19 ta' Gunju, 2012

Citazzjoni Numru. 222/1996/1

Charles Azzopardi
vs
P.S. 201 Sandro Magro u P.C. Frank Sciberras
fil-kapacita' personali taghhom

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni tal-attur tat-23 ta' Jannar 1996 fejn qal hekk:

Premess illi bejn id-19 u l-20 ta' Settembru 1995 l-attur kien qieghed fl-inhawi maghrufa bhala Qui-si-Sana, Sliema bil-vettura tieghu;

Premess ili f'mument minnhom l-attur ra zewg persuni li kienu pajjzana jaghmlulu s-sinjal biex jieqaf, wiehed minnhom b'pistola f'idejh;

Premess illi l-attur kif ra hekk pprova jevita li jieqaf, ghax sa dak il-hin ma kienx jaf min kienu dawn iz-zewg persuni;

Premess illi fil-waqt tal-manuvra biex jevitahom, xi hadd minn dawn il-persuni spara tir ta’ pistola lejn l-attur;

Premess illi l-attur gie milqut mill-balla b’mod li gie ferut serjament u anke kien fil-perikolu li jitlef hajtu;

Premess illi wara indagini rrizulta li dawn iz-zewg persuni kienu tnejn fil-Korp tal-Pulizija, wiehed P.S. 201 Sandro Magro u l-iehor P.C. Frank Sciberras;

Premess illi meta gie sparat dan it-tir ta’ pistola, l-ufficjali nvoluti agixxew b’abbuz u negligenza u b’nuqqas ta’ osservanza ta’ dawk ir-regoli u dettami ta’ prattika li jippermettu ufficjal tal-Pulizija jaghmel uzu minn pistola f’dawn ic-cirkostanzi;

Premess illi b’konsegwenza tal-feriti li sofra l-attur, illum dan huwa effett minn dizabilita permanenti u ghalhekk sofra, qieghed isofri u ghad irid isofri d-danni;

Premess illi ghalhekk jehtieg li jigu likwidati d-danni u l-konvenuti jew min minnhom jigu hekk kundannati li jhallsu dawn id-danni lill-attur;

Jghidu ghalhekk il-konvenuti jew min minnhom ghaliex din il-Qorti, ghar-ragunijiet fuq premessi m’ghandhiex:

1. Tiddikjarahom jew min minnhom li fil-lejl ta’ bejn id-19 u l-20 ta’ Settembru 1995 meta l-attur gie milqut minn balla ta’ pistola huma agixxew b’abbuz, negligenza u b’nuqqas ta’ osservanza ta’ dawk ir-regoli u dettami ta’ prattika li jippermettu li arma tigi sparata f’dawn ic-cirkostanzi;

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur, okkorrendo b’opera ta’ periti nominandi, b’konsegwenza tal-akkadut fuq imsemmi; u

3. Tikkundannhom jew min minnhom, ihallsu lill-attur is-somma hekk likwidata;

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittri ufficjali tal-20 ta’ Novembru 1995 u bil-konvenuti min issa ingunti ghas-subizzjoni;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta’ P.S. Sandro Magro li tghid hekk:

1. Illi preliminarjament tinhtieg korrezzjoni fl-atti billi l-esponenti kunjomu Magro u mhux Mangion;

2. Fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghall-permess it-talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu respinti billi l-esponenti agixxa in konformita mad-dettami ta’ kif ghandu jagixxi Pulizija f’cirkostanzi simili;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta’ Frank Sciberras li tghid hekk:

1. Illi preliminarjament tinhtieg korrezzjoni fl-atti billi l-konvenut l-iehor kunjomu Magro u mhux Mangion;

2. Fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghall-permess it-talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu respinti billi l-esponenti agixxa in konformita mad-dettami ta’ kif ghandu jagixxi Pulizija f’cirkostanzi simili;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat ix-xhieda prodotta mill-partijiet kif ukoll id-dokumenti esebiti fosthom l-atti tal-inkjesta magisterjali li nzamm mertu ghall-incident u r-rapport tal-Bord ta’ Inkjesta interna li wkoll inzamm mertu ghall-incident;

Rat ir-rapporti medici u l-eskussjoni li saritilhom;

Rat in-noti ta’ sottomissjonijiet tal-partijiet;

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza in difett d'ostakolo ghad-19 ta' Gunju 2012.

Ikkunsidrat

Fatti

Il-fatti li taw lok ghal din il-vertenza li hi wahda ghas-sejbien ta' responsabbilta ex delicto fil-konfront tal-konvenuti huma s-segwenti:

L-attur jixhed kien isuq vettura Ford hamra fil-lejl bejn id-19 u 20 ta' Settembru 1995 gewwa Qui Si Sana tas-Sliema. Hu jixhed li kien sejjer id-dar wara li kien hareg u mar f'xi bars. Ghadda minn Triq Qui Si Sana biex imur lejn id-dar tieghu gewwa 14 Johnny Catania Street, Msida l-hin kien xi nofs il-lejl. Kien isuq bil-mod hafna lejn nofs it-triq. Hin minnhom sehhet sparatura fejn l-attur intlaqat f'sieq`u u saq sakemm wasal quddiem il-Lady Di Pub xi metri 'l boghod u waqaf ghall-ghajnuna. Skond l-attur meta kien ghadu fi Triq Qui Si Sana u wasal hdejn il-Piper Club ftit lura mill-inkrocju fuq il-lemin ma' Triq Hughes Hallett, hu lemah karozza wieqfa fuq il-genb tat-triq u zewg persuni barra minnha, wiehed izomm pistola f'idejh ixejjirha lejh biex jieqaf. Hu ma dehrlux li kellu jieqaf ghax ma jafx min kienu dawn il-persuni billi kienu pajzana u beza' minn xi hold up u ghalhekk kompla jsuq. Mis-side mirror tal-lemin lemah ir-ragel bil-pistola jippontaha lejh u sema' tir u xi haga diehla fih b'ugiegh kbir. Kiser ghalhekk minn Triq Hughes Hallett fuq il-lemin u saq sakemm wasal fil-kantuniera 'l fuq fl-istess triq fejn il-Lady Di Pub biex jitlob l-ghajnuna.

Skond il-konvenuti pero l-verzjoni ghandha xejra differenti. Huma kienu qeghdin jaghmlu r-ronda fl-inhawi ta' San Giljan u tas-Sliema assenjati mil-anti drug squad u huma u gejjin mid-direzzjoni tax-Xatt tas-Sliema u kissru fuq il-lemin fi Triq Qui Si Sana, lemhu l-vettura tal-attur miexja bil-mod hafna quddiemhom u tixxengel f'nofs it-triq. Huma kienu f'vettura bla indikazzjoni li hi wahda tal-pulizija u huma wkoll kienu liebsa pajzana. Huma jixhdu li l-aspett ta' din il-vettura b'dak is-sewqan deher suspettuz pero l-

attur ghamlilhom sinjal biex jaqbzuh u huma u jaqbzuh dan ghadda kumment offensiv mit-tieqa tieghu. Huma ghalhekk kisru ghal quddiemu b’mod li imblokkawlu t-triq. P. S. Sandro Magro kien riekeb fis-seat tal-passigier filwaqt li P.C. (illum P.S.) Frank Sciberras kien isuq. P.S. Magro hareg mill-vettura dar minn warajha b’mod li gie faccata tal-vettura tal-attur u filwaqt li identifika ruhu bl-identity card tal-pulizija wissih biex jibqa’ wieqaf. Madankollu l-attur flok baqa’ wieqaf saq il-vettura ftit ’l quddiem b’mod li P.S. Magro ingibed lura u waqa’ mal-art u l-attur irriversja u saq ’l quddiem f’salt fid-direzzjoni ta’ P.C. Sciberras li f’dak il-hin kien lahaq hareg mill-vettura tieghu u kien il-barra fit-triq bil-pistola f’idu ppuntata lejn l-art. Billi rah riesaq lejh, P.C. Sciberras spara tir lejn it-tyre tal-lemin ta’ quddiem tal-vettura tal-attur biex jipprova jwaqqfu pero deherlu li ma laqathiex ghax il-vettura tal-attur baqghet issuq billi kisret ghal Triq Hughes Hallett minghajr ma laqtet lil P.C. Sciberras. P.S. Magro ma gralu xejn meta waqa’ mal-art u ghalhekk cemplu l-control room biex javzaw bl-incident u saqu fid-direzzjoni ta’ Triq Hughes Hallett fejn sabu lill-attur mal-art imdawwar min nies li hargu mill-Lady Di Pub. Kienu gia cemplu ghal ambulanza u ghalhekk regghu cemplu l-control room biex javzawhom li l-attur kien instab. Wara gew il-pulizija u firduhom biex jiehdu statement.

Qabel ma l-Qorti tghaddi biex tezamina l-konsegwenzi legali li johorgu mill-fatti tajjeb pero li tifli sew il-verzjonijiet tal-partijiet biex tara liema wahda hi l-aktar kredibbli versosimili w attendibbli fic-cirkostanzi. Il-principju regolatur jibqa’ illi min jallega irid jipprova u l-piz tal-prova tispetta lill-attur li jipprova dak li qed jallega fuq bazi ta’ bilanc ta’ probabiltajiet. Meta pero, bhal f’dan il-kaz, il-Qorti tigi rinfaccata b’zewg verzjonijiet kontrastanti li waslu ghall-istess fatt li fuqu hemm qbil (cioe l-isparatura u d-dannu fiziku) allura dawn il-principji iridu jigu applikati mhux fl-astratt izda b’referenza ghal dawk ic-cirkostanzi ta’ fatt li huma inkonfutabbli u li minnhom jista’ jigi konkluz liema verzjoni tikkombacja l-aktar ma’ dawn il-fatti. Kif qalet il-Qorti fil-kawza **Angelo Vella vs Paul Mompalao** (App Inf 16.09.2004):

“huwa pacifikament akkolt illi f'materja ta' konflittwalita` l-Qorti ghandha tezamina jekk xi wahda miz-zewg verzjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita` u specjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, ghandhiex teskludi lill-ohra, anke fuq il-bilanc tal-probabilitajiet u tal-preponderanza tal-provi, ghax dawn, f'kawzi civili, huma generalment sufficjenti ghall-konvinciment tal-gudikant".

Kif ukoll ziedet il-Qorti tal-Appell Inferjuri fil-kawza **Middlesea Insurance plc vs Joseph Galea et** (20.01.2003) ”jinkombi fuq il-Qorti li tipprova tikkostruwixxi d-dinamika ta’ l-incident b’kull element ta’ prova a disposizzjoni taghha”.

Il-Qorti tqis il-verzjoni tal-isparatura kif deskritta mill-attur ftit improbabbli. Hu jiddeskrivi zewg persuni lebsin pajzana fuq il-lemin tat-triq hdejn karozza wieqfa wiehed minnhom ixejjer pistola b’indikazzjoni biex jieqaf u hu u ghaddej, ghax beza’ jieqaf, ra lil dak bil-pistola f’idu mis-side mirror jispara tir lejh. Ghalkemm il-hin kien nofs il-lejl pero kien ghadu Settembru fejn ikun ghad hemm xi nies barra u t-triq cioe Triq Qui Si Sana fil-bidu taghha fejn sehh l-incident mhix triq fid-dizabitat izda triq pubblika fic-centru ta’ tas-Sliema. Inoltre mill-ezami ballistiku jirrizulta illi l-balla dahlet fil-bieba tal-lemin minn quddiem lura u mhux bil-kontra kif wiehed ghandu jifhem kieku kif xehed l-attur hu lemah lil wiehed mill-konvenuti jisparalu wara li rah mis-side mirror, indikazzjoni li kien qabez il-persuni u mhux riesaq lejhom kif jindika d-direzzjoni tat-tir sparat. L-espert ballistiku Guido Agius izid illi mehud in konsiderazzjoni d-distanza, l-ispeed tal-vettura, l-entry hole tal-bullet u fatturi ohra, kien hemm biss ftit piedi boghod bejn il-persuna li sparat u l-vettura li lejh gie sparat it-tir. Ma hemmx raguni li tista’ titqies plawsibbli ghalfejn il-konvenuti kellhom ikunu fi triq principali ‘in plain view’ ixejjru pistola lejn min jinzerta jkun ghaddej mit-triq fil-karozza.

Invece l-verzjoni tal-konvenuti tal-isparatura hi aktar verosimili ghalkemm il-Qorti mhix konvinta mill-verzjoni tal-konvenuti quddiem il-Qorti tar-raguni ghaliex twaqqaf l-

attur. Hi l-fehma tal-Qorti illi l-attur kien isuq bil-mod fi Triq Qui Si Sana u ghamel sinjal biex il-vettura ta' warajh taqbzu, liema vettura ma kellhiex indikazzjoni li hi wahda tal-pulizija u l-konvenuti kienu lebsin pajzana. Huma fil-fatt bdew is-sorpass u sa dak il-hin ma jidhirx li kellhom intenzjoni jwaqqfuh tant li P.C. 853 fix-xiehda tieghu quddiem il-perit legali mqabbad mill-Magistrat Inkwirenti jixhed illi meta waslu bieba ma' bieba mal-vettura tal-attur, l-attur qallu kelma offensiva li seta' jismaghha kjarament u ghalhekk fi kliemu stess 'tfajt quddiemu ghax dehrli li kellu jtini spjegazzjoni ghaliex indirizzani hekk'. Hareg is-Surgent Magro mill-bieba tal-passiggier u mar lejn il-vettura tal-attur b'ID f'idejh u qallu biex jieqaf ghax kien pulizija. Pero l-attur ma baqax wieqaf izda irriversja ghal ftit distanza biex ikollu l-ispazju u qala' l-barra u saq il-quddiem fejn sab li kien hemm P.C. Sciberras fuq il-lemin tieghu hdejn il-kantuniera b'pistola f'idejh li giet sparata fid-direzzjoni tieghu bil-konsegwenzi kwazi tragici u sfortunati li sehhew cioe l-bullet dahlet mill-bieba tad-driver f'gholi ta' xi 80 centimetru mill-art u laqtitu f'koxtu u baqghet tiela' lejn il-fwied wara li ghamlitlu hsara anki fl-imsaren. Dan kollu sehh fi ftit sekondi. L-attur baqa' jsuq minn Triq Hughes Hallett sakemm waqaf quddiem il-Lady Di Pub jitlob l-ghajnuna. Ftit wara waslu wkoll il-konvenuti li segwewh fid-direzzjoni li kien saq. Iz-zewg konvenuti ma gratilhom ebda hsara fl-incident ghalkemm is-Surgent Magro waqa' bil-hasda meta l-attur irriversja f'salt.

Jirrizulta wkoll bhala fatt mill-Inkjesta Magisterjali illi ma nstab xejn suspettuz jew illegali fil-karozza tal-attur u anqas fid-dintorni ta' Hughes Hallett Street fejn saret tfittxija ghax forsi l-attur kien rema xi haga inkriminanti hu u jsuq qabel ma waqaf hdejn il-pub.

Dawn huma l-fatti li l-Qorti jidhrilha li ghandha timxi fuqhom fid-determinazzjoni tar-responsabbilta o meno tal-konvenuti f'dan l-incident.

Ligi

Artikolu 351 Kodici Kriminali: Setgħa ta' twaqqif u perkwizizzjoni.

Jinghad qabel xejn li dan l-artikolu ma kienx ezistenti fi zmien l-incident u ma kien hemm xejn simili ghalih fil-Kodici Kriminali. Ghalhekk li ser jinghad hu biss in linea ta' principji generali in materja.

L-artikolu 351 tal-Kodici Kriminali jghid hekk:
"(1) Ufficjal tal-Pulizija jista', f'post pubbliku jew f'post accessibbli għall-pubbliku ukoll bi ħlas, jipperkwizixxi kull persuna jew vettura, jekk ikollu suspett ragonevoli lil-perkwizizzjoni tista' tikxef il-pussess ta' affarijiet li huma projbiti, misruqa jew akkwistati permezz ta' reat ikun liema jkun, jew li jistgħu jigu wzati jew li setgħu gew uzati biex isir xi reat.
(2) Għall-finijiet tas-subartikolu (1), il-Pulizija tista' twaqqaf persuna jew vettura sakemm issir il-perkwizizzjoni, u għandha taqbad kull oggett misjub waqt il-perkwizizzjoni u li l-pussess tiegħu jkun projbit jew li jista' jkollu x'jaqsam ma' xi reat.
(3) Konformement ma', u għall-finijiet ta', il-Konvenzjoni tad-19 ta' Gunju 1990 li timplimenta l-Ftehim ta' Schengen tal-14 ta' Gunju 1985, reat taħt dan l-artikolu għandu jitqies bħala reat ukoll meta dan isir x'imkien ieħor mhux f'Malta".

Il-pulizija kwindi ghandha l-jedd li twaqqaf u tfittex persuna jew vettura jekk ikun hemm <u>suspett ragonevoli</u> li ser jinstabu oggetti pprojbiti, misruqa jew akkwistati b'reat jew uzati f'reati jew li jistghu jservu fl-investigazzjoni ta' reat.

F'dan il-kaz irrizulta illi l-pulizija kienu parti mill-anti drug squad taht l-Ispettur Paul Debattista u awtorizzati li fix-xoghol ta' bil-lejl ikunu armati skond istruzzjonijiet tal-korp tal-pulizija (ara xiehda Spettur Paul Debattista fl-Inkjesta Magisterjali a fol. 358 tal-process).

Maghdud dan din il-Qorti ssib illi l-waqfien tal-vettura tal-attur f'dawk ic-cirkostanzi cioe ghax kien isuq bil-mod u meta ghaddew ghadda kelma offensiva ma tikkwalifikax ruhha f'ebda wahda mir-ragunijiet msemmija fl-artikolu 351 tal-Kodici Civili ghaliex kien jonqos is-suspett ragonevoli. Persuna ssuq bil-mod hafna anki jekk lejn nofs

it-triq mhix oggettivament indikattiva ta' pussess ta' oggetti projbiti, misruqa jew akkwistati b'reat jew uzati f'reati jew li ser iservu f'investigazzjoni ta' reat. Il-poter tal-pulizija akkordat mill-imsemmi artikolu hu ittemprat bil-kundizzjonijiet rigidi li fihom jista' jintuza. Kull kaz ghandu l-fatti specifici tieghu u d-determinazzjoni ta' suspett ragonevoli jemana hafna drabi mill-komportament ta' min jitwaqqaf biex issir it-tfittxija. Pero mhux kull komportament li ma jaqax f'agir ta' normalita jaghti poter awtomatiku lil pulizija li jwaqqfu sewwieq u jinvestigaw, iktar u iktar meta l-imsemmija pulizija u vettura li jkunu jsuqu ma jkollhom ebda indikazzjoni tal-identita taghhom u l-waqfien isir ghal gharrieda kif sehh f'dan il-kaz. Hu minnu illi l-attur seta' ghadda kelma offensiva pero din kienet taghti lok ghal kontravvenzjoni li ma taqax fil-poter tat-twaqqif u tfittxija taht dan l-artikolu.

Il-Qorti hi konsapevoli illi t-talbiet ghad-danni mressqa mill-attur mhux imsejsa fuq il-fatt li waqfuh forsi bla suspett ragonevoli izda ghal konsegwenzi li sehhew wara li waqfuh, senjatament id-dannu fiziku permanenti li sofra l-attur kagun tal-isparatura li sehhet.

Uzu ta' forza fil-prevenzjoni ta' reati

Bla dubju hu necessarju f'socjeta demokratika li l-pubbliku jkun protett minn nuqqasijiet ta' persuni ohra, altrimenti tirrenja l-anarkija. Ghal dan il-ghan il-korp tal-pulizija, apparti entitajiet ohra bhall-armata, huma vestiti mill-ligi biex jissalvagwardaw il-ligijiet tal-pajjiz u jipprotegu l-benessere tac-cittadin u kull min ikun fit-territorju li fuqu l-istess korp ghandha gurisdizzjoni. Fost il-poteri tal-pulizija biex jilhqu dan il-ghan, uhud mill-pulizija assenjati f'mansjonijiet specifici, generalment dawk ta' natura perikoluza ghandhom il-fakulta tal-pussess u uzu f'certi cirkostanzi partikolari ta' armi tan-nar.

Jinghad qabel xejn illi l-konvenuti kienu awtorizzati jkollhom armi minhabba d-doveri perikoluzi in konnessjoni mal-anti drug squad u illi ma kien hemm ebda kodici ta' prattika fuq l-uzu tal-armi meta sehh l-incident. Dan il-Kodici nhareg xi xhur wara b'konsegwenza tal-incident in

kwistjoni. Dan jinsab inkluz mar-rapport tal-Inkjesta Interna Dok. MS1. Jirrizulta wkoll li dak li spara t-tir mill-pistola kien P.C. Sciberras u l-pistola kellha sitt bullets li minnha giet sparata wahda li kienet dik li feriet lill-attur. Mix-xiehda jirrizulta wkoll illi P.C. Sciberras inghata training fuq l-armi fi tlett okkazzjonijiet bejn Ottubru u Novembru 1991. L-incident sehh erba' snin wara.

Il-ligi Maltija fil-Kapitolu 164 cioe Police Act jispecifika meta hu legittimu l-uzu tal-forza u specjalment dak bl-uzu tal-armi. Dawn il-provvedimenti ddahhlu fl-2002 wara l-incident. L-artikolu 96 sa 99 jirregolaw din il-kwistjoni. Bazikament ighidu li l-uzu tal-forza hu l-ahhar rimedju meta ma hemmx ohra possibbli u f'cirkostanzi fejn l-uzu tal-armi hu inevitabbli biex tigi ippreservata l-hajja jew biex jigi evitat periklu imminenti ta' vjolenza mifruxa. Biex jigi determinat jekk l-uzu tal-forza hux ragonevoli dan l-ezercizzju irid isir b'referenza ghaz-zmien li ntuzat il-forza.

L-artikolu 97 ighid illi "L-uzu tal-forza hu l-ahhar rimedju u ghandu biss jintuza ghaldaqstant zmien daqskemm ikun tassew mehtieg meta jkun evidenti li kull rimedju iehor ma kienx iservi".

L-artikolu 96, 98, 99 u 100 tal-istess Kapitolu huma ta' relevanza anki ghal skopijiet ta' din il-vertenza mhux ghax ezistenti fi zmien l-incident izda ghal principji logici, etici, prattici u li ghandhom jidderigu lil pulizija fl-qadi ta' dmirijiethom.

L-artikolu 96 jistabilixxi illi l-ufficjali tal-pulizija jistghu juzaw forza moderata u proporzjonata sabiex tigi osservata l-ligi. L-artikolu 98 imbaghad ighid li jekk tqum f'Qorti jew tribunal xi kwistjoni dwar kemm l-uzu tal-forza kien ragonevoli iridu jittiehdu c-cirkostanzi meta ntuzat il-forza bhala l-kriterju biex tigi stabbilita r-ragonevolezza. L-uzu specifiku tal-armi imbaghad hu imsemmi fl-artikolu 99 li jistabilixxi li l-armi jintuzaw biss f'cirkostanzi eccezzjonali cioe meta l-uzu tal-armi isir inevitabbli biex tigi preservata l-hajja ta' ufficjal tal-pulizija u ohrajn jew jitbieghed xi periklu imminenti ta' vjolenza mifruxa.

Dawn l-artikoli huma riflessi fl-artikolu 51 et seq tal-Kodici Penali Taljan u senjatament l-artikolu 53 fejn ighid “non è punibile il pubblico ufficiale che, al fini di adempiere un dovere del proprio ufficio, fa uso ovvero ordina di far uso delle armi o di un altro mezzo di coazione fisica, quando vi è costretto dalla necessita di respingere una violenza o di vincere una resistenza all’autorita”.

Skond il-guristi Taljani l-uzu tal-armi ghandu jsir taht dawn il-kondizzjonijiet cioe (1) adempiment ta’ dover ta’ ufficjal tal-pulizija waqt l-ezekuzzjoni ta’ tali dover; (2) in-necessita cioe ‘che va considerato sulla base del rapporto che si instaura fra necessita ed inevitabilita, per cui soluzione naturale è quella per la quale il pubblico ufficiale deve porre in essere la condotta che risulti meno dannosa e parimenti appaia utile al raggiungimento dello scopo; (3) il-proporzionalita tal-uzu legittimu tal-armi (ara **Marini Marini** (uso legittimo della armi Novissimo Digesto Italiano Vol XX 1975, SS259. 266 u Ardizzone (Gli elementi soggettivi nella struttura della scriminante Padova 1980 s.19).

In kwantu ghall-uzu tal-armi meta persuna tkun qed tahrab,il-Qrati Taljani mhux dejjem kienu konkordi fuq il-legittimita tal-uzu tal-armi f’tali cirkostanzi. Il-guristi Taljani infatti jaghmlu distinzjoni bejn dak li tissejjah resistenza jew vjolenza attiva jew dik passiva kif inhu l-kaz ta’ persuna li qed tahrab mill-pulizija. Hemm sentenzi li jghidu li ma hemm ebda distinzjoni fis-sustanza w anki l-uzu tal-armi f’kaz ta’ vjolenza passiva hi permessa basta li r-reazzjoni cioe l-uzu tal-armi mil-pulizija hi proporzjonata ghal vjolenza passiva. Izda hemm diversi sentenzi ohra li jghidu li l-uzu tal-armi f’tali cirkostanzi fejn ma ghandekx il-kondizzjonijiet ta’ necessita jew difiza bhala scriminanti ghall-uzu tal-forza, il-kriterju ghandu jkun li l-uzu tal-forza bl-armi mill-ufficjali tal-pulizija rinfaccat b’resistenza passiva ghandu jsehh biss jekk tkun qed tigi pperikulata l-inkolumita tal-ufficjali tal-pulizija jew terzi (ara artikolu fl-Altalex 9.7.2001 ta’ Carlo Albert Zaina).

L-artikolu 3 tal-Criminal Law Act Ingliz jispecifika illi “A person may use such force as is reasonable in the

circumstances in the prevention of crime or in effecting or assisting in the lawful arrest of offenders or suspected offenders or of persons unlawfully at large”. Biex jigi determinat jekk l-uzu tal-forza kienitx in piena regola wiehed irid jistaqsi jekk l-uzu tal-forza kienitx necessarja fic-cirkostanzi cioe (1) kienx hemm in-necessita ghal kwalsiasi uzu tal-forza u (2) jekk il-forza uzata kienitx ragonevoli fic-cirkostanzi.

Il-Qrati Inglizi ndikaw li z-zewg kweziti ghandhom jinghataw twegiba fuq il-bazi tal-fatti kif il-persuna ‘akkuzata’ onestament emmnet li kienu (ara artikoli 19-49). Sa dak il-punt it-test hu soggettiv pero hemm element oggettiv ghal dak it-test u cioe jekk fuq il-bazi tal-fatti kif il-persuna onestament emmnet li kienu, ‘the reasonable man’ kienx jiddetermina li l-uzu tal-forza uzata bhala wiehed ragonevoli, jew eccessiv? Kif ighid l-awtur Archbold, att kunsidrat necessarju ma jfissirx li l-azzjoni rizultanti kienet ragonevoli. Hemm varji fatturi li jridu jittiehdu in kunsiderazzjoni biex jigi determinat jekk l-azzjoni vjolenti kienitx ragonevoli, bhat-tip ta’ theddida li kienet qed tigi promossa lejn l-istess persuna li uzat il-forza jew terzi, u t-trapass ta’ zmien li kien hemm bejn it-theddida jew il-kredenza ta’ theddida u l-forza wzata.

Fil-United Nations Congress on the Prevention of Crime and Treatment of Offenders li trattat ‘Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials’ jinghad hekk fl-artikolu 4 tal-General Provisions:
“In carrying out their duly, public officers shall as far as possible apply non violent means before resorting to force and firearms. They may use firearms only if other means remain ineffective or without any pressures of achieving the intended result”.

Fl-artikolu 9 tal-Special Provisions jinghad:
“Police officers shall not use firearms against persons except in self defence or in defence of others against the imminent threat of death or serious injury, to prevent the perpetration of a particular serious crime involving grave threat to life, to arrest a person presenting such a danger and resisting their authority or to prevent his order or his

escape and only when less extreme means are insufficient to achieve these objectives", (sotolinear tal-Qorti).

L-artikolu 10 imbaghad izid:
"In the circumstances provided for under the above principle, police officers shall identify themselves as such and give a clear warning of their intent to use firearms, with sufficient time for the warning to be observed, unless to do so would unduly place the police officer at risk or would create a risk of death or serious harm to other persons, or would be clearly inappropriate or pointless in the circumstances of the incident".

Dawn fost affarijiet ohra huma precetti nkluzi fl-istess Basic Principles fosthom il-htiega li l-pulizija ikollhom training adegwat fl-uzu tal-armi u c-cirkostanzi meta ghandhom jintuzaw, zewg aspetti mankanti fit-training tal-konvenut Sciberras.

Analogija ma' dan il-kaz

Hu minnu illi ma jidhirx li l-konvenuti kellhom training adegwat fl-armi jew parametri cari ta' regolament ezistenti fil-ligi jew mahruga mill-korp tal-pulizija dwar meta u kif ghandhom jintuzaw l-armi. Mhux dubitat li l-pussess tal-arma ghand il-konvenuti kien wiehed legittimu cioe bi dritt ghall-ezigenzi tas-servizz u biex jipprotegu kemm lilhom infushom u aktar ghal protezzjoni tal-pubbliku u ghal prevenzzjoni ta' reati pero anki fl-assenza tar-regoli fil-ligi kriminali jew regolamenti tal-korp kif espressi aktar 'l fuq f'din is-sentenza, il-konvenuti xorta kellhom il-parametri tal-ligi civili, attenenti ghal dan il-kaz li jirregola l-agir taghhom, u a bazi ta' dawn ir-regoli tista' tinstab htija o meno ghall-hsara minnhom kommessa f'din il-vertenza. Dan kollu minghajr ma jitnehha l-importanza ta' dik li gia nghid bhala kejl hafna drabi dettat mir-raguni biss fl-uzu tal-armi. Il-konvenuti qed jorbtu d-difiza taghhom mal-uzu ta' jedd legittimu. Li jrid jigi stabbilit hu dak li jipprovdi l-artikolu 1030 tal-Kodici Civili cioe jekk l-'uzu tal-jedd' sarx 'fil-qies li jmiss'. Jekk hu hekk allura ma hemmx responsabbilta da parti tal-konvenuti. Dan l-artikolu irid

jinqara flimkien mal-artikolu 1031 u 1032 tal-istess Kodici. L-artikolu 1031 jipprovdi illi jwiegeb ghal hsara kull wiehed li tigri bil-htija tieghu, filwaqt illi s-subartikolu 1 tal-artikolu 1032 jispjega illi jitqies fi htija kull min bl-ghemil tieghu ma juzax il-prudenza, id-diligenza u l-hsieb ta' missier tajjeb tal-familja. Ma dan jizdied l-artikolu 1033 li jghid "kull min, bi hsieb jew minghajr hsieb li jaghmel deni, ghax ikun irid jew b'nuqqas ta' diligenza, ta' prudenza jew nuqqas ta' hsieb, jaghmel jew jonqos li jaghmel xi haga li biha jikser xi dmir impost mill-ligi u obbligat ghal hlas tal-hsara li tigri minhabba f'hekk. Kif qalet il-Qorti fil-kawza **Dr. E. Fenech Adami et vs Carmel Bonello et** (App Civ 28.06.2002) b'referenza ghal dan l-artikolu "Ta` relevanza … huwa dak li jipprovdi ukoll l-artiklu 1033 ta` l-istess Kodici, tenut kont tal-fatt li hawn si tratta ta` hsara allegatament maghmula minn ufficjali tal-pulizija li d-dmir taghhom impost mil-ligi huwa, jew ghandu jkun, sinonimu ma' assigurazzjon li hsara tigi evitata u mhux ikkawzata".

Ta' relevanza wkoll ghal dan il-kaz hu dak li qalet il-Qorti fil-kawza **Michael D'Amato noe vs Filomena Spiteri et** (PA 3.10.2003) liema estratt qed jigi raportat verbatim:
"Issa kif saput, il-fonti primarju tar-responsabilita` civili hi ravvizata fl-imgieba imputabbli ghal dolo jew kulpa. Il-ligi civili taghna ma tiddefinixix il-kolpa civili fl-ghemil izda taghmlu jikkonsisti fin-nuqqas ta' prudenza, nuqqas ta' diligenza u nuqqas ta' hsieb tal-*bonus paterfamilias* [Artikolu 1032 (1), Kodici Civili]. Dan jikkorrispondi *in criminalibus* ghan-nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni, jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu jew nuqqas ta' tharis tar-regolamenti statwit fl-Artikolu 225 tal-Kodici Kriminali;
Jidhru, imbaghad, skond id-duttrina legali illi jezistu kriterji ohra li jaghmlu riferiment ghall-element tar-riskju. Jekk il-kolpa tikkostitwixxi l-element karatterizzanti ta' l-illecitu, huma rikonoxxuti u accettati wkoll aspetti ta' responsabilita` specjali in rigward ghall-evitabilita` tal-hsara.
Jinghad a propositu fid-decizjoni fl-ismijiet "**Annunziato D'Amato *et* –vs- Joseph Camilleri *et*",** Appell Civili, 3 ta' Marzu 1958 illi "meta l-att li kkaguna ddanni kien jikkonsisti fil-manegg ta' haga perikoluza, ir-

responsabilita` ta' min ghamel dak l-att hija assoluta; u min irid jehles minn dik ir-responsabilita` hu tenut jipprova, jew il-fatt tat-terz jew il-*vis major*"".

Kunsiderazzjonijiet fuq il-fattispecie tal-kaz

Maghdud dan kollu in linea ta' principji legali li ghandhom jirregolaw din il-vertenza, il-Qorti trid issa tara jekk il-konvenuti agixxewx fil-parametri tal-ligi biex jigu skolpati minn kull responsabbilta ghad-danni fizici u patrimonjali sofferti mill-attur.

Il-Qorti gia esprimiet ruhha illi l-waqfien tal-vettura tal-attur ma rrizultax li kien necessitat minn xi hjiel ta' reat kif stipulat fl-artikolu 351 tal-Kodici Kriminali u dan irrizulta mix-xiehda ta' P.C. Sciberras kif gia ravvizat aktar 'l fuq fejn xehed fl-Inkjesta Magisterjali li waqqfuh ghax l-attur kien ghaddielhom rimarka offensiva huma u jaqbzuh. Waqt dawn il-proceduri P.C. Sciberras pprova jitfa' importanza fuq is-sewqan bil-mod u erratiku tal-attur bhala sfumatura tas-suspett tal-'illecitu' fi kliemu stess 'shady' li fl-opinjoni ta' din il-Qorti ma tirrizultax b'mod sodisfacenti. Tant hu hekk illi ma nstab xejn illecitu la fil-vettura tal-attur wara l-incident u lanqas wara tfittxija fid-dintorni. Fl-affidavit tieghu f'dawn il-proceduri hu jzid li l-attur kien wettaq kontravvenzjoni ghax ghadda kelma offensiva u dehrilhom mill-mod ta' sewqan li setghu jiccekjawh.

Din il-Qorti tqis iz-zewg argumenti bhala fallaci peress illi l-kontravvenzjoni anki jekk kommessa qua insult pero f'dak il-hin zgur li l-attur ma kienx jaf li qed jindirizza ufficjal tal-pulizija billi dawn kienu pajzana, f'karozza bla marki tal-pulizija u ma saret ebda indikazzjoni minnhom sa dak il-hin li kienu pulizija. Inoltre l-kliem 'dehrilhom li setghu waqqfuh' huma privi minn fondament fil-ligi ghax sa dak il-mument, l-attur ma agixxiex fil-parametri li jrid l-artikolu 351 tal-Kodici Kriminali li l-konvenuti kellhom ikunu konsapevoli tieghu, billi sa dak il-mument kien biss is-sewqan bil-mod l-uniku indikazzjoni li kellhom il-pulizija, liema azzjoni tal-attur zgur li ma jaqghax taht xi reat jew suspett kif irid l-artikolu 351 tal-Kodici Kriminali.

Anki s-Surgent Magro li xehed f'dawn il-proceduri jaghti biss bhala spjegazzjoni ghal waqfien tal-vettura tal-attur il-fatt li kien miexi b'xi 25 kilometru fis-siegha ghal nofs it-triq b'mod li kien qed jostakola l-vettura tissorpassa. Dan kollu f'perjodu ta' circa nofs minuta. Pero jirrizulta li fil-fatt spazju jissorpassaw kellhom ghax fil-fatt l-incident beda huma u qed jissorpassawh bla xkiel.

Dan kien l-ewwel nuqqas tal-konvenuti. Meta imbaghad wiehed jifli x'sehh wara jirrizulta minghajr ombra ta' dubbju illi s-Surgent Magro ma kellu ebda sehem fil-isparatura tant li lanqas ra lil P.C. Sciberras jispara billi kien quddiemu cioe dahru lejh u waqa' mal-art meta l-attur saq il-vettura biex jitlaq minn fuq il-post. Inoltre lanqas jirrizulta li s-Surgent Magro kellu arma f'idejh fl-ebda hin.

Ghalhekk din il-Qorti trid tevaluwa l-agir tal-konvenut Frank Sciberras u dan b'referenza ghal dak li tghid il-ligi. L-attur gie konfrontat b'vettura li mblokkatlu t-triq quddiemu, ghalkemm hu dan ma jammetihx. Hareg persuna pajzan mill-vettura bla marki u filwaqt li hareg dokument mill-but beda riesaq lejh minn quddiem il-vettura tieghu lejn il-bieba tad-driver. Hu beza u fix-xiehda jissemma li kien gia ghadda minn esperjenza simili u harab minn fuq il-post u mar l-ghassa fejn gie segwit mill-persuni li riedu jwaqqfuh u li wara rrizulta li kienu pulizija. Ghalhekk sgicca biex jahrab minn fuq il-post. P.C. Sciberras sa dan il-hin kien 'l quddiem mnejn kien isehh dan pero gia kellu l-pistola f'idejh u kien pozizzjonat fuq il-lemin tat-triq. L-attur saq fid-direzzjoni li kien qieghed P.C. Sciberras essendo dak iz-zmien Triq Qui Si Sana f'dik il-parti kienet one way. P.C. Sciberras meta ra din ix-xena quddiemu fejn l-attur kien jidher li qed jahrab fil-karozza minn fuq il-post minghajr sa dak il-mument ma kien sehh xejn aktar hlief li P.S. Magro kien waqa' mal-art, ha d-decizjoni li jispara. Hi din l-azzjoni f'dawk ic-cirkostanzi l-qofol tal-kwistjoni. L-uzu ta' tali forza f'dik ic-cirkostanza kienet necessarja? U jekk kienet necessarja kienet ragonevoli? Dawn il-kwiziti rridu jsibu risposta mhux fl-ghemil per se izda fl-imgieba li jwassal ghal dak l-ghemil, u dan skond id-dettami tar-responsabbilta aquiliana.

Wara li qieset il-fatti kollha din il-Qorti tqis li l-imgieba tal-konvenut P.C. Sciberras kien nieqes sew minn dak li trid il-ligi u l-kawtela li ghandu jkollu persuna armata anke jekk bi dritt, bhala gustifikazzjoni u kwindi nuqqas ta’ sejbien ta’ responsabbilta fl-agir tieghu. Ma jidhirx li l-konvenut Sciberras qatt kien f’pozizzjoni li hajtu jew hajjet terzi kienet qed tigi mheddha. L-iktar li seta jinghad kien li l-attur kien qed jahrab minn fuq il-lok wara li twaqqaf. Pero hawn ukoll P.C. Sciberras messu kellu quddiem ghajnejh il-fatt li l-attur twaqqaf minghajr ma kellu indikazzjoni min kienu l-konvenuti u l-istess konvenuti ma kellha ebda suspett fondat li jiggustifika it-twaqqif tal-vettura tal-attur f’dawk ic-cirkostanzi. Inoltre billi kollox sehh f’salt, P.C. Sciberras ma kellu ebda garanzija li l-attur fehem lil P.S. Magro meta dan kien qed javvicinah u jghidlu li kien pulizija. Wara kollox ma kien hemm xejn jidher li fil-fatt P.S. Magro jew P.C. Sciberras kienu pulizija, u anqas kien hemm hin bizzejjed biex l-attur jaccerta ruhu minn dan il-fatt.

Ghalkemm l-attur saq fid-direzzjoni ta’ P.C. Sciberras pero ma rrizultax li saq ghal fuq P.C. Sciberras tant li hareg car li l-intenzjoni tal-attur kienet li jikser ghal Triq Hughes Hallett. P.C. Sciberras ha decizjoni li jispara. Jekk kienitx intiza bhala warning shot jew biex iwaqqaf il-vettura ma jirrizultax car ghalkemm l-intenzjoni ta’ P.C. Sciberras jidher li kienet li jispara lejn it-tyre ta’ quddiem tan-naha tad-driver. Hawn ukoll il-Qorti tirravviza nuqqas serju da parti tal-konvenut Sciberras. Hu kien nieqes minn training ta’ uzu ta’ armi u li tispara fuq vettura semplicement ghax din telqet minn fuq il-lok fejn twaqqfet bla ebda gustifikazzjoni ulterjuri ghal tali uzu tal-arma hi ghal kollox nieqsa minn kull bilanc bejn l-azzjoni u r-reazzjoni ghaliha. Il-konvenut Sciberras seta’ kieku ried spara tir fl-arja bhala warning shot u jekk l-attur ma jieqafx isuqu warajh u javzaw il-control room tal-Headquarters ghall-ghajnuna pero li tispara fuq vettura ghaddejja minn hdejh konxju tar-riskju pero b’nuqqas ta’ hsieb ghal konsegwenzi hu ghal kollox nieqes mir-raguni f’dan il-kaz. Ebda azzjoni tal-attur hlief li telaq minn fuq il-post f’cirkustanzi fejn lanqas kien car jekk fehemx li min waqfu f’dak il-hin tal-lejl kienx pulizija ma qatt setghet twassal biex tezimi lill-konvenut

Sciberras mill-konsegwenzi sfortunati izda kwazi tragici tal-ghemil tieghu. L-uzu tal-forza ghalkemm dritt tal-pulizija pero irid jintuza fil-parametri stretti tal-ligi u b'rispett lejn il-hajja u l-inkolumita tal-bniedem u tintuza biss f'cirkostanzi fejn ma hemmx mezz iehor biex tissalvagwardja dawn id-drittijiet. Kif inghad f'dan il-kaz ma kien hemm ebda fattur li innecessitat l-uzu ta' arma direttament fid-direzzjoni ta' persuna ohra avolja l-intenzjoni ma kienitx wahda malinna, u inoltre r-reazzjoni ta' P.C. Sciberras li jispara direttament lejn id-direzzjoni tal-attur meta l-azzjoni tal-harba ma kienitx wahda li setghet tipperikola lilu jew lil terzi zgur ma tistax titqies proporzjonata ghat-theddida li seta' hass fil-konfront tieghu.

Il-Qorti ghalhekk issib illi l-konvenut Sciberras hu responsabbli ghall-incident in kwistjoni fejn konsegwenza tieghu l-attur, minghajr ebda kontributorjeta da parti tieghu, sofra danni partimonjali u fizici. Jista' jkun li f'cirkostonzi ohra n-nuqqasijiet ta' P.C. Sciberras setghu jigu wkoll akkollati in parti lil min ihaddmu minhabba n-nuqqas ta' training adegwat kemm prattiku u teoretiku kemm fl-uzu tal-armi u fic-cirkostanzi li fihom hu lecitu li jintuzaw, pero f'dan il-kaz huma biss il-konvenuti l-legittimi kontraditturi minghajr ma qatt saret it-talba li jiddahhlu terzi biex jirrispondu ghal xi nuqqasijiet li setghu kienu responsabbli ghalihom fil-konfront tal-istess konvenuti.

Danni

L-attur ma gab ebda prova ta' danni wara li din il-Qorti ghamlet digriet appozitu fis-26 ta' April 2011 b'terminu ghal prezentata tal-prospett ta' danni u saru rapporti tad-debilita permanenti sofferti mill-attur minn esperti medici nominati mill-Qorti.

Hu minnu illi l-attur ipprezenta prospett tad-danni b'nota fit-30 ta' April 2012 flimkien ma' nota ta' osservazzjonijiet wara li kienu nghalqu l-provi u l-Qorti wara oppozizzjoni tal-konvenut Sciberras sfilzat dan il-prospett.

Madankollu ghalkemm fl-atti ma jirrizulta ebda prova ta' damnum emergens, jirrizulta li jezistu provi relatati mal-lucrun cessans mix-xhieda tal-Maggur Alfred Attard li fis-seduta quddiem il-perit legali tal-11 ta' Marzu 1998 (fol 590 tal-process) iddikjara li kien responsabbli mir-records tas-suldati fosthom l-attur u li fi zmien l-incident cioe fl-1995 l-attur kellu paga ta' Lm3,102 fis-sena u Lm120 allowance fis-sena. Fi zmien li dam l-isptar pero tilef allowance ghal trade pay ta' Lm24.22 u telf ta' qliegh extra ghal weekend duty ta' Lm115.90. Zied li fl-1996 il-paga tal-attur zdiedet ghal Lm3,276 fis-sena u l-allowance saret Lm120.

L-attur twieled fl-1964 (I.D. 511164M) u ghalhekk fi zmien l-incident kellu 31 sena.

Rigward id-dizabilita permanenti li qed isofri l-attur il-Qorti hi rinfaccjata b'zewg rapporti ta' esperti medici nominati mill-Qorti intizi fil-linja specjalizzata taghhom. Mr Dennis Gatt ghamel rapport datat 17 ta' Awwissu 2011 (fol. 498 tal-process) fejn wasal ghal konkluzzjoni li mill-griehi li sofra fil-parti addominali tieghu l-attur kien qed ibati minn dizabilita ta' 5%. In kwantu ghal griehi fil-koxxa leminija l-espert mediku Mr. Kevin Cassar filwaqt li wasal ghal konkluzzjoni li l-attur ghandu 22% reduced blood flow to the right lower limb kawzat mill-incident fost kondizzjonijiet ohra msemmija fl-istess rapport datat 13 ta' Ottubru 2009 (fol. 500 tal-process) naqas milli jikkwantifika dan in-nuqqas fl-attur f'percentagg ta' dizabilita permanenti. Dan irrizulta car mill-eskussjoni li saritlu u li ma gietx indirizzata mill-attur b'xi talba ghal kjarifika.

F'dan l-istadju l-Qorti dehrilha li mhux lecitu li jerga' jissejjah Mr Cassar u jaghti aktar informazzjoni jew elucidazzjoni meta l-attur ma ressaq ebda talba jew prova a rigward. Madankollu l-Qorti tqis illi s-sejbiet medici ta' Mr. Cassar iwasslu ghal debilita permanenti ghalkemm dan mhux specifikat f'percentagg.

Il-Qorti tqis li f'dawn ic-cirkostanzi l-Qorti ghandha f'sens ta' gustizzja tuza d-diskrezzjoni taghha biex tizen dak li qal Mr. Cassar u tkun hi li tikkwantifika arbitro u boni viri

percentagg ta’ dizabilita referribbilment ghal daik li hemm fir-rapport ta’ Mr. Cassar tenut kont ukoll li fil-konsiderazzjoni taghha l-Qorti trid tiehu in konsiderazzjoni d-dizabilita li sab Mr. Gatt u tuza l-formula wkoll diskrezzjonli tal-weighted average biex twassal lil Qorti ghal percentagg wiehed globali ta’ dizabilita permanenti.

Kif qalet il-Qorti fil-kawza **Mario Camilleri vs Mario Borg et noe**
Il-gustizzja li taf il-Qorti hija dik li fil-limit tar-realta’ u kemm huwa possibbli terga’ tpoggi l-vittma, ta’ kwalsiasi att ingust, fl-istat li kienet qabel ... Huwa ingust li f’dawn il-kazijiet, u fejn ir-restituzzjoni fizika tal-gisem u s-sahha tal-vittma ta’ l-att illegali w ingust ta’ haddiehor m’huwiex possibbli, ma tassikurax kemm jista’ jkun kompensazzjoni adegwata. Altru milli imprevist. L-ezercizzju huwa fuq ir-realta’ sakemm hija prevedibbli a bazi ta’ statistika u induzzjoni

Wara li l-Qorti hasbet dwar dan jidhrilha li l-percentagg ta’ dizabilita permanenti globali li qed isofri minnha l-attur din ghandha tkun ta’ 12%.

Ghalhekk din il-Qorti tista’ tghaddi biex tikkwantifika d-danni ghal lucrum cessans.

In kwantu ghal qliegh din il-Qorti ser tuza bhala paga medja l-paga u allowances tal-attur fl-1995 li huma ta’ Lm3,102 + Lm120 + Lm157.86 trade pay fis-sena (dan il-Qorti ghamlitu billi ikkwantifikat dak li qal ix-xhud Maggur Alfred Attard rigward din it-trade pay) + Lm180 ta’ duty fil-weekend darba fix-xahar bir-rata medja ta’ Lm15 kull darba, b’kollox ghalhekk Lm3,559. Dan l-ammont qed jigi arrotondit ghal Lm4,000 (€9,320) tenut kont ta’ zidiet fil-paga tul iz-zmien u meqjus li l-attur kellu biss 31 sena meta sehh l-incident.

Il-multiplier li ser jintuza hu ta’ 30 sena billi ma hemm xejn x’jindika li l-attur mhux ser ighix u jahdem sal-eta pensjonabbli.

Ghalhekk il-lucrum cessans ghandu jinhadem hekk:

€9,320 x 30 sena x 12% = €33,552

Il-Qorti tqis li ma ghandu jsir ebda tnaqqis ghal lump sum payment billi l-kawza ilha ghaddejja l-fuq minn 16-il sena.

Mas-somma ta' €33,552 irid jizdied it-telf ta' allowances u weekend duty ta' €326 b'kollox €33,878.

Decide

Ghalhekk fic-cirkostanzi l-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad l-eccezzjonijiet ta' Frank Sciberras u tilqa' l-ewwel talba attrici u tiddikjara lil Frank Sciberras responsabbli ghad-danni sofferti mill-attur fl-ispartura fil-lejl bejn id-19 u 20 ta' Settembru 1995. Tilqa' t-tieni u tielet talbiet attrici u tikkundanna lil Frank Sciberras ihallas lill-attur s-somma likwidata minn din il-Qorti in linea ta' danni sofferti mill-attur ta' tlieta u tletin elf tmien mija u tmienja u sebghin euro (€33,878). L-imghax jibda' jiddekorri mid-data tas-sentenza. Konformement ma' dak hawn deciz, qed tilqa' l-eccezzjoni ta' Sandro Magro u ma ssibux responsabbli anqas f'parti fl-incident mertu ta' din il-kawza.

L-ispejjez jithallsu min Frank Sciberras.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------